

Наставно-научном већу Факултета политичких наука

Универзитета у Београду

На седници Одељења за међународне студије, одржаној 11. фебруара 2021. године, констатовано је да је кандидаткиња МА Јања Симентић Поповић завршила писање докторске дисертације под насловом „*Јуриспруденција Суда правде Европске уније у области азила*“. Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду од 18. фебруара 2021. године именована је Комисија за преглед и оцену докторске дисертације у саставу: проф. др Зоран Радивојевић, Правни факултет, Универзитет у Нишу; доц. др Милош Хрњаз, Факултет политичких наука, Универзитет у Београду и проф. др Весна Кнежевић-Предић, Факултет политичких наука, Универзитет у Београду, ментор. Комисија је прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу мишљења свих њених чланова Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду подноси следећи:

ИЗВЕШТАЈ О ПРЕГЛЕДУ И ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Основни подаци о кандидаткињи

Кандидаткиња Јања Симентић Поповић је рођена у Београду 1989. године. Основне студије на Факултету политичких наука завршила је 2012. године са просечном оценом 9,79/10 стекавши звање дипломираног политиколога за међународне послове. Мастер академске студије кандидаткиња је уписала 2012. године на Факултету политичких наука, модул Међународно хуманитарно право и право људских права. Студије је окончала 2013. године, са просечном оценом 10/10 и након одбране мастер рада „Међународноправни статус припадника приватних војних и безбедносних компања у оружаним сукобима“. Године 2013. уписује докторске студије на Факултету политичких наука - смер Међународне и европске студије. За асистента за ужу међународноправну област на овом факултету изабрана је 2018. године.

Област научног рада и интересовања Јање Симентић Поповић је право Европске уније, међународно право и међународно хуманитарно право. У овим областима написала је

девет научних чланака објављених у националним и међународним часописима и излагала је своја истраживања на четири конференције.

Јања Симентић Поповић учесник је већег броја различитих националних и међународних пројеката. Од 2013. године укључена је у пројекат Министарства просвете, науке и технолошког развоја „Политички идентитет Србије у глобалном и регионалном контексту”. На овај пројекат је колегиница Симентић Поповић прво била укључена у својству стипендисте Министарства за најбоље студенте докторских студија (2013-2016), а затим и у својству стручног сарадника за подршку научноистраживачком раду (2016-2018), након што је 2016. године изабрана у звање истраживач-приправник.

Као члан тима стручњака 2020. године била је укључена је на пројекат *South East European Legal Days 2.0 (SEELD 2.0)*, који изводи Civil Right Defenders под покровитељством USAID Rule of Law Project. Основни задатак је био да са члановима тима изврши истраживање и напише предлог практичне политике на тему владавине права у Републици Србији.

У периоду 2012-2016. године била је чланица Темпус пројекта „Развој тренинг програма усмерених на јавне политике Европске уније у контексту Европских интеграција” (*Development of Policy-Oriented Training Programmes in the Context of the European Integration - DEPOCEI*) који је финансиран од стране Европске уније и на коме је Универзитет у Београду имао улогу координатора. У оквиру пројекта радила је на анализи потреба за тренингом у области јавних политика ЕУ у три сектора у Србији (државна администрација, цивилни сектор, пословна заједница). Поред тога радила је на изради силабуса за обуке и учествовала је у извођењу обука као предавач.

Током 2012-2014. учествовала је на пројекту Међународног комитета Црвеног крста и Кембриџ Универзитета „Студија обичајног међународног хуманитарног права“. Том приликом је радила на прикупљању, систематизацији и анализи података и материјала за Студију обичајног права.

Активности колегинице Симентић Поповић усмерене су и на директан рад и сарадњу са студентима. На пројекту финансираном од стране Амбасаде САД у Србији *Resolving border disputes between former Yugoslavian countries: if students can do it, so can you!* била је ангажована као предавач и ментор за тим студената који су се бавили истраживачким радом и писањем брошуре на тему практичних предлога у вези са

решењем отворених граничних питања између Републике Србије и Босне и Херцеговине.

Од 2011. године учествује у припреми студената ФПН за такмичења у области међународног хуманитарног и избегличког права. Колегиница Симентић Поповић је припремала четири тима за национално такмичење и три тима за европско такмичење, а сви тимови су остварили запажене резултате.

Колегиница је и сама била учесница такмичења у овој области и 2011. је освојила диплому за најбољег говорника на такмичењу из међународног права „Млади за мир“, а 2010. године је освојила треће место на Деветом националном такмичењу у међународном хуманитарном праву.

Кандидаткиња је учествовала у организацији семинара (Пракса међународних правосудних институција и Регионална школа из међународног хуманитарног права, у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Србији, Међународним комитетом Црвеног крста и Амбасадоме Сједињених Америчких Држава) као и у раду са полазницима семинара Регионална школа из међународног хуманитарног права у извођењу интерактивних радионица (рад на студији случаја).

Колегиница Симентић Поповић је активни члан академске заједнице. Чланица је више професионалних удружења: од 2017. године чланица је Европског удружења за међународно право, од 2015. године Центра за јавне политике Европске уније Универзитета у Београду, од 2010. године Центра за међународно-правне и европске студије (бивши Центар за међународно хуманитарно право и међународне организације Факултета политичких наука).

Учествовала је у комисијама за одбрану завршних радова мастер академских студија (5 одбрањених радова и 6 радова који тек треба да буду одбрањени) и урадила резензију за рад у часопису *Journal of Regional Security*.

Јања Симентић Поповић је током школовања за своје успехе била награђивана већим бројем стипендија: 2018/2019 добитница *Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund* за друштвено ангажоване студенте хуманистичких и друштвених наука; 2013-2016. године стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја за студенте докторских академских студија, 2012. године добила је стипендију Међународног комитета Црвеног крста за похађање мастер студија; а 2011-2013. године била је

стипендиста Фонда за младе таленте Републике Србије за стипендирање најбољих студената у Републици Србији.

Кандидаткиња говори енглески, италијански и француски језик, а служи се шпанским језиком.

Објављени радови кандидаткиње:

Радови објављени у научним часописима међународног и националног значаја:

Miloš Hrnjaz and Janja Simentić Popović, Protracted Armed Violence as a Criterion for the Existence of Non-international Armed Conflict: International Humanitarian Law, International Criminal Law and Beyond“, *Journal of Conflict and Security Law*, 25 (3), 2020, 473–500. DOI: <https://doi.org/10.1093/jcsl/kraa009> (M24)

Janja Simentić, “To exclude or not to exclude, that is the question. Developments regarding bases for exclusion from refugee status in the EU”, *German Law Journal*, 20 (1), 2019, 111-124. DOI: <https://doi.org/10.1017/glj.2019.5>, ERIHPLUS list (M23)

Janja Simentić, “Analysis of the EU Measures adopted in response to migrant crisis: principle of institutional balance and typology of legal acts in the EU revisited“, *Serbian Political Thought*, 14 (2), 2016, 121-139. DOI: <https://doi.org/10.22182/spt.1422016.8>, (M24)

Јања Симентић, „Допринос Европске уније утврђивању домена примене правила о тероризму“, *Европско законодавство*, No. 52-53, 2015, 289-305. (M53)

Јања Симентић, „Судски процеси и помирење – тужбе за геноцид Србије и Хрватске пред Међународним судом правде“, *Годишњак Факултета политичких наука*, 8 (12), 2014, 59-74. (M51)

Јања Симентић, „Право на продемократску интервенцију – од Гренаде до Украјине“, *Годишњак Факултета политичких наука*, 8 (11), 2014, 61-76. (M51)

Јања Симентић, „Заштита људских права у Европској уније након Уговора из Лисабона“, *Студентски годишњак Факултета политичких наука*, 2 (2), 2012, 47-57.

Саопштења са међународних научних конференција штампана у целини:

Јања Симентић, „Суд правде Европске уније као актер у заштити права тражилаца азила“ у: Марко Симендић (ур.), *Демократски отпори нормализацији ауторитаризма у*

Европи, Зборник радова са редовне међународне конференције Удружења за политичке науке Србије, Удружење за политичке науке Србије, 2017, 273-291. (М33)

Vesna Knežević-Predić and Janja Simentić, “Serbia and International Law at the crossroads of centuries – Serbian approach to international law until the beginning of the First World War”, Зборник радова са конференције Политички идентитет Србије у глобалном и регионалном контексту, Факултет политичких наука, Београд, 2015, 181-201. (М63)

Преводи са енглеског на српски језик:

- Интерпарламентара унија и Међународни комитет Црвеног крста, *Међународно хуманитарно право, Приручник за чланове парламената број 25* (у изради)
- Frits Kalshoven, Liezbet Zegveld, *Constraints in the Waging of War*, Факултет политичких наука и Међународни комитет Црвеног крста, 2013.

Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација „*Јуриспруденција Суда правде Европске уније у области азила*“ кандидаткиње МА Јање Симентић Поповић технички је уподобљена са Упутством о облику и садржају докторске дисертације која се брани на Универзитету у Београду од 2019. године. Писана је фонтом *Cambria*, са проредом 1 и маргинама 20мм. Тако уподобљена дисертација има 201 страну, од којих је 175 страна основног текста, а остатак чине списак библиографских јединица, биографија и неопходне изјаве. Списак коришћених научних извора има 463 јединице и обухвата: монографије и зборнике радова (98 јединица); чланке у научним часописима (181 јединица); релевантне правне инструменте (32 јединице), правне акте Европске уније (36 јединица), пресуде Суда правде Европске уније и Европског суда за људска права (109 јединица) и интернет изворе (7 јединица).

Основни текст дисертације садржи шест поглавља (Увод; Суд правде Европске уније – институционалне одлике; Суд правде Европске уније – елементи резоновања; Азил у међународном праву и праву Европске уније; Анализа праксе Суда правде Европске уније у области азила; Закључак). Ових шест поглавља чине кохерентну целину и свако поглавље на одговарајући начин представља анализу различитих аспеката предмета истраживања. У другом, трећем и четвртном поглављу представљен је свеобухватан теоријски основ истраживања, како у вези са самим Судом правде (и то његових институционалних карактеристика и карактеристика одлучивања), тако и у

области азила. У овим поглављима литература је коришћена на адекватан начин, и то посебно књиге, монографије, зборници радова и чланици у научним часописима, као и релевантне одредбе међународно-правних инструмената. У петом поглављу кандидаткиња обилато користи пресуде Суда правде ЕУ како би представила истраживачки процес и приказала закључке до којих је стигла детаљном анализом ових докумената. Имајући на уму наведено, Комисија може да закључи да је и по својој форми и суштини докторска дисертација у складу са научним методолошким захтевима и стандардима.

Предмет и циљ дисертације

Предмет ове докторске дисертације је истраживање одлика резонавања Суда правде ЕУ у области азила и примена изведених закључака на оцену улоге Суда правде ЕУ у области азила. Истраживање је вршено путем анализе јуриспруденције Суда правде ЕУ у области азила. Одлике резонавања које су предмет истраживања су двојаке: методе тумачења које Суд примењује приликом пресуђивања и улога претходних судских одлука (како самог Суда правде ЕУ тако и релевантних међународних судова). Истраживање је настојало да да одговор на питање да ли постоје правилности у резонавању Суда правде ЕУ када одлучује о питањима у вези са азилом. Поред тога, истраживање је тежило да одговори на питање каква је улога Суда правде ЕУ у вези са правилима о азилу. Комисија може да се сложи да је овај предмет истраживања анализиран на научно утемељен начин и да су налази истраживања на адекватан начин дали одговоре на постављена питања. Кандидаткиња је у истраживању утврдила да је могуће указати на одређене правилности у резонавању Суда правде ЕУ, као и да такво деловање Суда у области азила доприноси развоја правила од стране Суда.

Циљеви постављени на почетку израде дисертације су били вишеструки, како научни тако и друштвени. Научни циљ јесте био да се изврши научна дескрипција постојећег стања у овој области. Кандидаткиња је на веома детаљан и разумљив начин представила стање у различитим областима свог предмета истраживања: како описа деловања Суда правде са институционалног и сушинског становишта, тако и описа правног оквира азила у ЕУ. Ова темељна дескрипција послужила је као неопходан и користан елемент за остваривање и наредних научних циљева. Наиме научни циљ је био и да се утврди научно откриће у вези са елементима резонавања Суда правде ЕУ, путем систематичног груписања метода тумачења које Суд правде ЕУ примењује у

области азила, као и осветљавањем улога претходних судских одлука у тој области. Кандидаткиња је овај циљ успешно остварила, прилежно повезујући теоријску поставку свог истраживања са анализом судске праксе. Ова анализа допринела је томе да се открију до сада недовољно истражени елементи резоновања Суда правде у области азила, као и одређена матрица деловања Суда. Додатно, овај део истраживања допринео је и остваривању предвиђеног циља утврђивања и оцене улоге Суда правде ЕУ у области азила. Кандидаткиња је на основу налаза овог истраживања могла јасније да осветли улогу Суда правде у вези са правилима о азилу у ЕУ. Напоследку, постављени научни циљ истраживања био је и да се понуди објашњење начина на који наведени елементи резоновања утичу на улогу Суда правде ЕУ у погледу развоја правила у вези са азилом. Кандидаткиња је користила теоријски оквир експлицитног и имплицитног развоја правила и у односу на њих показала да начин на који Суд правде резонује у овој области доприноси и његовој важној улози у овој области. На крају, научни циљ овако дефинисаног и изведеног истраживања јесте био и да се пружи основа за даља истраживања и могућа предвиђања деловања Суда правде ЕУ у овој области.

Постављени друштвени циљеви истраживања вођени су контекстом процеса европских интеграција Републике Србије и поспешивању тог процеса путем упознавања са правосудним механизмом Европске уније. Додатна друштвена вредност истраживања огледа се у чињеници да се Република Србија нашла у центру збивања у вези са мигрантском и избегличком кризом, чије последице се и данас осећају, а њихово свеобихватно разумевање захтевају научни приступ. Коначно, налази ове докторске дисертације превазилазе оквире Републике Србије и подједнако су важни и релевантни за дешавања и разумевање ових правних концепата у државама чланицама Уније и за саму Унију.

Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Истраживање је базирано на једној општој хипотези, четири посебне хипотезе и на седам појединачних хипотеза. Ове хипотезе су методолошки усклађене и устројене и на оговорајући начин проистичу једна из друге и представљају темељан алат за спровођење ваљаног истраживања. Хипотезе су изнете у уводном делу докторске дисертације, а на основу исказа наведених у пријави докторске дисертације и овде ће бити поновљене онако како су тамо наведене.

Општа хипотеза: У пресуђивању Суда правде ЕУ у области азила могу се уочити правилности које указују на то да Суд правде ЕУ доприноси конзистентном и самосвојном систему правила о азилу у ЕУ.

Прва посебна хипотеза: Институционалне одлике Суда правде ЕУ и поступак у коме Суд правде ЕУ доноси пресуду представљају оквир у односу на који се резонување Суда правде ЕУ мора процењивати.

Друга посебна хипотеза: Начин примене метода тумачења од стране Суда правде ЕУ доприноси развоју конзистентног система правила о азилу у ЕУ. Ова посебна хипотеза поткрепљена је следећим појединачним хипотезама.

Прва појединачна хипотеза претпоставља да у великом броју случајева Суд правде ЕУ изричито наводи методе тумачења које ће користити (правило о тумачењу), али да се најчешће не придржава тог прокламованог правила приликом резонувања. Ова дискрепанца у прокламованим и стварним методама тумачења може да представља препреку за разумевање деловања Суда, стога је ово истраживање релевантно јер указује на методе којима се Суд правде у пракси служи приликом тумачења. Наша тврдња јесте да је ова дискрепанца последица специфичног институционалног устројства Суда правде ЕУ. Стога је повезивање институционалних одлика Суда са елементима резонувања додатни научни допринос ове дисертације. Велики број истраживања о Суду правде ЕУ темељи се на мишљењу да Суд превасходно примењује циљни метод тумачења; најчешће мета-циљеве и то на такав начин да њиме преиначује значење које се добија језичким тумачењем. Очекивани резултати овог истраживања доводе у питање ову тезу, макар у области права азила у ЕУ.

Друга појединачна хипотеза темељи се на ставу да Суд правде ЕУ примењује и језичку и системску и циљну методу тумачења. Ове методе Суд не примењује „по корацима“ (сукцесивно), нити „кумулятивно“ (све одједном) већ у два степена. Претпоставка јесте да ће се утврдити да Суд правде ЕУ заправо примењује све методе тумачења и да у највећем броју случајева резонување започиње језичком методом (први степен). Након језичке методе Суд у највећем броју случајева примењује и системски и циљну методу (други степен).

Трећа појединачна хипотеза подразумева да је овај двостепени метод тумачења у складу са правилом о тумачењу из Бечке конвенције о праву уговора.

Четврта појединачна хипотеза каже да Суд правде ЕУ не користи системско и циљно тумачење како би преиначио решење до којег долази језичким тумачењем већ то чини у ситуацији када језичко тумачење није по себи довољно да би се утврдило значење или како би додатно поткрепио значење које је добио језичким тумачењем.

Пета појединачна хипотеза јесте да се приликом коришћења циљног метода тумачења Суд правде ЕУ не ослања на мета-циљеве већ на циљеве одредбе коју тумачи или правног акта у коме се та одредба налази.

Трећа посебна хипотеза: Однос према претходним судским одлукама указује на то да Суд правде ЕУ гради самосвојан систем правила у вези са азилом. Две појединачне хипотезе поткрепљују ову тврдњу. Прва јесте да се Суд правде позива на своје претходне случајеве чак и онда када то позивање не доприноси резонувању Суда у великој мери. Друга јесте да се Суд правде најчешће не позива на претходне судске одлуке релевантних међународних судова, чак и онда када се баве истом тематиком и могу да помогну решавању случаја и грађењу аргументације.

Четврта посебна хипотеза јесте да Суд правде Европске уније доприноси развоју правила у вези са азилом у Европској унији.

Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације

Како је већ наведено докторска дисертација има шест поглавља (Увод; Суд правде Европске уније – институционалне одлике; Суд правде Европске уније – елементи резонувања; Азил у међународном праву и праву Европске уније; Анализа праксе Суда правде Европске уније у области азила; Закључак). Докторска дисертација састоји се од тематски и логички добро устројених и избалансираних целина. Оваква структура омогућули је кандидаткињи јасније представљање самог истраживачког процеса и налаза до којих је у истраживању дошла, а читаоцу омогућава боље разумевање сложених концепата и мисаоних процеса. Наведена структура донекле прати и хипотетички оквир, тако да су целине посложене и подељене тако да је свака у сврху доказивања посебних хипотеза. Иако није увек било могуће одвојити доказивање хипотезе у само једном поглављу, важно је да је кандидаткиња у највећој могућој мери пратила овај резон приликом истраживања.

Прво поглавље дисертације посвећено је уводу. Увод садржи методолошке поставке истраживања у следећим поднасловима: предмет истраживања, преглед литературе,

научни и друштвени циљеви истраживања, опис структуре истраживања, хипотетички оквир истраживања и методе истраживања. Ово поглавље проистекло је из одобрене пријаве докторске дисертације и служило је као смерница читавом истраживању.

Друго поглавље дисертације садржи следећа потпоглавља: Суд правде Европске уније - институција *sui generis*; Састав Суда правде ЕУ; Поступци пред Судом правде ЕУ; Одлике процедуре одлучивања у поступцима пред Судом правде ЕУ. Потпоглавља су додатно подељена на мање и логички одвојене целине ради бољег разумевања материје. Као што се види из приложеног, у овом поглављу се на детаљан начин износе институционалне одлике Суда правде ЕУ. Ово поглавље пружа неопходан темељ за разумевање деловања Суда правде ЕУ, имајући на уму његове специфичности и посебне карактеристике. Ово поглавље стога пружа неопходну основу за разумевање Суда, а та основа је касније у раду коришћена као модел за утврђивање улоге Суда правде – његових потенцијала и ограничења у испитиваној области, области азила.

Треће поглавље дисертације садржи следећа потпоглавља: Правно тумачење - порекло значења; Правно тумачење - методе тумачења за утврђивање значења; Правно тумачење - улога претходних судских одлука у Суду правде Европске уније. Централни појам овог поглавља јесте појам тумачења и његови одређени аспекти. У овом поглављу се већ изнето разумевање Суда правде ЕУ допуњава детаљном анализом релевантних елемената резонавања као дела процеса пресуђивања, односно одлучивања Суда. Истраживање је обухватило методе тумачења и претходне судске одлуке. Методе тумачења су, на основу налаза из постојеће литературе и анализе пресуда Суда, груписане у следеће категорије: језичку, системску и циљну. Свака од метода је детаљно представљена са теоријског аспекта и из угла уже научне дисциплине. Претходне судске одлуке представљене су са становишта њихове улоге у поступку тумачења и посебно њихове везе са системском методом тумачења. Овај теоријски оквир садржи веома детаљне и промишљене налазе о важним темељним питањима и може се рећи да њихов значај превазилази оквире само овог истраживања. Овај део рада је научно постојан и релевантан и може да стоји самостално, као основ и других истраживања на сличне теме. Тиме је кандидаткиња показала да је у стању да на јасан и ваљан начин анализира и опише сложене теоријске концепте, и да у одређеној мери унапреди њихово научно разумевање. Додатно, кандидаткиња је у наредним поглављима врло вешто користила овде представљене налазе.

Четврто поглавље садржи два потпоглавља: Азил у међународном праву и Развој политике азила у ЕУ. Ово поглавље садржи детаљан приказ нормативног оквира у вези са азилом, на нивоу међународног права и на нивоу права ЕУ. Ово поглавље пружа основ за разумевање деловања Суда правде у овој области, јер без указивања на материјалне одредбе у вези са азилом не би било могуће испитати и представити улогу Суда правде и разумети развој правила у овој области. Имајући на уму комплексан правни оквир у вези са азилом у ЕУ, који се простире како на нивоу Уније, тако и на нивоу држава чланица и на нивоу међународног права, ово поглавље пружа значајне увиде у релевантна правила која и сама за себе представљају ваљани допринос овом научном питању. У контексту ове докторске дисертације, ови налази додатно представљају потребну основу за даље истраживање и извођење закључака у вези са предметом истраживања.

Пето поглавље садржи следећа потпоглавља: Пракса Суда правде у целокупној области азила; Пракса Суда правде у вези са Директивом о квалификацији; Пракса Суда правде у вези са Регулацивом о одређивању надлежне државе чланице за разматрање захтева за азил (Даблинска регулатива); Пракса Суда правде у вези са Директивом о процедури за тражење међународне заштите; Пракса Суда правде у вези са Директивом о условима прихвата тражилаца међународне заштите. Ово је централно поглавље докторске дисертације у коме кандидаткиња сублимира претходно изнета теоријска становишта и примењује их на објашњавање релевантне јуриспруденције Суда правде ЕУ у области азила. У овом поглављу кандидаткиња исказује сав свој истраживачки и научни потенцијал и упознаје нас са налазима своје докторске дисертације на један детаљан и методолошки утемељен начин. Наиме, у овом делу рада се претходно дефинисани и постављени теоријски концепти спајају са анализом пресуда и тиме се добијају заиста нови и другачији налази. Иако се они ослањају на постојеће налазе и теоријске поставке у научној литератури, ови налази је и превазилазе, јер тестирају наведене теоријске појмове и износе јасне и нове закључке. Ови закључци су различитог нивоа општости. Кандидаткиња прво даје приказ коришћених метода тумачења и претходних судских одлука у читавој области азила, односно на основу анализе целог анализираног корпуса пресуда. У овом делу рада кандидаткиња пружа научно откриће у вези са правилностима у резонавању Суда правде и нуди објашњење оваквог деловања Суда, повезујући претходно представљене институционалне одлике Суда са релевантним елементима резонавања. Поред тога, након извршене

класификације, кандидаткиња налазе истраживања представља детаљно у вези са четири издвојене подобласти деловања Суда у области азила. Тиме кандидаткиња указује на дубоко разумевање предмета истраживања и на научну зрелост за остваривање постављених научних циљева. Наиме, анализа пресуда са становишта четири различите целине деловања Суда омогућила је да се остваре дубински увиди у предмет истраживања и да се понуди како откриће, тако и објашњење деловања Суда. У свакој од четири подобласти кандидаткиња је изнела нове податке и указала на специфичности деловања Суда које су условиле начин на који ће се правила у овим областима развијати под деловањем Суда. Ова четири потпоглавља стога садрже и налазе у вези са начином на који је Суд правде утицао на развој правила у вези са азилом, у свакој области појединачно и са врло конкретним примерима и закључцима.

Шесто поглавље садржи закључна разматрања. У њима нам кандидаткиња врло јасно и структурисано сумира налазе свог истраживања. Оно то чини тако што хипотезе изнете у уводном делу дисертације јасно поткрепљује налазима до којих је дошла у свом истраживању и путем изричитог назначивања поглавља у којима су ти налази изнети. Тиме је читалац позван да се још једном упозна са налазима и да се увери у њихову научну ваљаност. Поред сумирања налаза истраживања у виду закључака, кандидаткиња даје обресе и могућих будућих истраживања, чиме јасно указује на разумевање процеса научног истраживања, које иако омеђано на утврђен предмет истраживања ипак остаје укотвљен у нека шира научна питања која и сама захтевају даље истраживање. Кандидаткиња указује да осим што влада предметом истраживања којим се у овој дисертацији бавила, она разуме и шире импликације истраживања и опредељује се да свој научни рад не заврши, него напротив, започне и настави након овог истраживачког подухвата.

Методe које су примењене у истраживању

Кандидаткиња Симентић Поповић је приликом истраживања користила научне методе које је навела у пријави своје докторске дисертације. Те научне методе обухватају: анализу садржаја, класификацију, дедукцију и индукцију.

Кандидаткиња је анализу садржаја користила како за примарне тако и за секундарне изворе које је користила приликом истраживања. Наиме, кандидаткиња је обилато и успешно користила пресуде Суда правде Европске уније као главне примарне изворе у свом истраживању. Поред тога, коришћене су и релеванте одредбе извора права

Европске уније али и међународног права. Анализа садржаја извршена је на темељан начин и налази су стављени у службу доказивања постављених хипотеза.

Анализа садржаја секундарних извора обухватала је научне радове из домена предмета истраживања у вези са: функционисањем Суда правде ЕУ, тумачењем у међународном праву и праву ЕУ, улогом претходних судских одлука, правилима азила у међународном праву и праву ЕУ и литературе у вези са анализама релевантних судских пресуда. И квантитативни и квалитативни увид у коришћену литературу сведочи озбиљном и академском приступу кандидаткиње. Додатно, увиђа се и да је кандидаткиња на један систематичан и свеобухватан начин приступила одабиру литературе, те је на задовољавајући начин користила релевантну литературу која са различитих аспеката анализира предмет њеног истраживања.

Кандидаткиња се у свом истраживању обилато користила и класификацијом и овај метод је био вишеструко значајан за њено истраживање. Наиме, читава јуриспруденција Суда права ЕУ у овој области класификована је према критеријуму секундарне лиегислативе у којима се налазе релевантна правила. На тај начин је кандидаткиња успела да обимну грађу подели у логички везане целине и да нам кроз ове целине представи налазе истраживања. Поред тога, истраживање је вођено теоријским концептом тумачења за чије потребе је било нужно одредити се за класификацију средстава тумачења. Кандидаткиња је то учинила користећи се налазима како из секундарних, тако и из примарних извора и те налазе успешно користила за класификацију, као важног метода даљег истраживања. Примена тако издвојених метода је касније била кључан метод за анализу пресуда.

Кандидаткиња је користила како дедуктивне тако и индуктивне методе закључивања. Дедукција је посебно присутна у деловима рада у којима се општи, претходно детаљно представљени теоријски концепти примењују на анализу пресуда Суда. Ради се о примени теоријских концепата метода тумачења и претходних судских одлука на резонување које је Суд применио у пресудама у вези са азилом, а у сврху остваривања научног циља открића.

Индукција је коришћена у оним деловима рада у којима је кандидаткиња појединачне налазе и закључке повезала са општијим налазима, како би остварила научни циљ објашњења. Синтеза налаза довела је до закључака у вези са методама тумачења које Суд користи као и о улози претходних судских одлука. Додатно, индукција је

допринела и остваривању налаза у вези са улогом Суда правде ЕУ у вези са правилима о азилу у ЕУ.

Како је већ истакнуто, Комисија је става да су постављени циљеви успешно постигнути, те да су наведени методи допринели истраживачком процесу и испуњењу научних циљева, што је заузврат омогућило остваривање одређених научних резултата и доприноса у којима ће бити речи у делу извештаја који следи.

Остварени резултати и научни допринос дисертације

Комисија сматра да је пригодним истраживачким поступком и праћењем академских стандарда кандидаткиња Јања Симентић Поповић успела да оствари научни резултат и да академској заједници и постојећем научном фонду да свој научни допринос.

Докторска дисертација представља самосталан и оригинални рад кандидаткиње Јање Симентић Поповић. У дисертацији се кандидаткиња служи постојећим теоријским основама дисциплине, али их у одређеној мери и надограђује. Наиме, кандидаткиња примењује и у истраживању користи веома сложен концепт правног тумачења. Детаљним представљањем овог концепта и његових различитих аспеката, кандидаткиња је не само осветлила његове различите сегменте већ је и унапредила њихово разумевање. Посебно је важна систематичност којом је приступила у класификацији метода правног тумачења, али и самих средстава и техника као додатних класификација у оквиру једног метода правног тумачења. Овако разложени теоријски концепти у даљем истраживању примењени су на јуриспруденицију Суда правде ЕУ у области азила, попут својеврсне студије случаја. Иако међусобно различити, сваки од изнетих теоријских концепата допринео је истраживању и испитивању тачности постављених хипотеза. Ово сажимање различитих теоријских концепата и њихова веома успешна примена на практично и релевантно питање азила у ЕУ сведоче о научном капацитету кандидаткиње.

Приказани резултати са једне стране проистичу из постојећег фонда знања, док га са друге стране допуњују и додатно оснажују. Тиме је остварена кохерентност научног истраживања, које јесте укотвљено у постојећим истраживањима, али их и превазилази. Укупни научни допринос ове докторске дисертације огледа се у иновирању научног фонда у више области: анализе резоновања Суда правде ЕУ, метода тумачења и односа међу њима, улоге претходних судских одлука у праву ЕУ, и о утицају Суда правде ЕУ на садржину релевантних правила.

Посебна вредност овог истраживања јесте у томе што се кандидаткиња определила да сложене теоријске концепте и постојеће претпоставке о резонувању Суда правде испита на један систематичан начин, детаљно анализирајући све пресуде које је Суд донео у области азила. На тај начин је кандидаткиња могла да дође до ваљаних и нових налаза. Наиме, утврђено је да, упркош најчешће истицаном ставу, Суд правде ЕУ не даје посебно место циљној методи тумачења. Заправо, Суд правде примењује све методе тумачења и то највећем броју случајева резонување започиње језичком методом. Након језичке методе Суд у највећем броју случајева примењује и системски и циљну методу. Налази истраживања указују на то да Суд то чини у оним ситуацијама када језичка метода није довољна да изнедри неупутно значење, или како би се додатно поткрепило значење до кога је Суд дошао примењујући језичку методу. Стога се допринос ове докторске дисертације огледа у новинама у разумевању резонувања Суда правде ЕУ.

Додатно, истраживање је указало на постојање својеврсног шаблона приликом одлучивања Суда правде, тако да је било могуће представити одређени модел резонувања Суда правде, а на основу њега утврдити и однос између употребљених метода тумачења. Ово је важан налаз и допринос јер указује на могућност не само објашњења деловања Суда већ и на предвиђање његовог будућег одлучивања.

Још један резултат истраживања јесте и налаз да утврђени начин примене метода тумачења Суда правде доприноси конзистентном правном систему у области азила. Утврђујући да постоји одређени модел резонувања Суда, кандидаткиња указује и на то да доследна примена таквог модела утиче на конзистентност резонувања Суда правде кроз његову јуриспруденцију. Конзистентности посебно доприноси и употреба претходних одлука самог Суда. На основу налаза о улози претходних судских одлука кандидаткиња је показала и да Суд гради самосвојни систем у области азила. Овај научни допринос поткрепљен је налазима у вези са односом Суда правде према претходним одлукама: Суд се најчешће често позива на своје претходне пресуде у овој области, као и на пресуде из других области абез обзира на богату праксу Европског суда за људска права (и у заштити људских права уопште, и посебно у заштити права тражилаца азила) Суд правде се ретко позива на ту судску праксу. Коначно, кандидаткиња је у одређеној мери осеветлила однос Суда правде према међународном прау, конкретно Женевској конвенцији о статусу избеглица: Суд се најчешће не позива на одредбе Женевске конвенције о статусу избеглица, нити на њена тумачења. на

основу ових резултата кандидаткиња закључује да Суд правде гради самосвојан правни систем у области азила. Допринос истраживања у овој области огледа се у систематичном испитивању предвиђене и стварне улоге релевантних међународних инструмената у области азила у ЕУ, што би требало да допринесе и сазнању у вези са односом права ЕУ и међународног права.

Закључак

У претходним деловима извештаја Комисија је истакла да је кандидаткиња Јања Симентић Поповић успешно извршила научно истраживање постављеног предмета истраживања. Она је то учинила у складу са одобреном пријавом докторске дисертације, путем испитивања утврђених хипотеза, а на основу наведених истраживачких метода. Овај поступак допринео је остваривању изнетих научних циљева као и остваривању значајних научних резултата и доприноса.

Кандидаткиња је током истраживања и писања докторске тезе показала научну зрелост и самосталност у раду. Научна освешћеност кандидаткиње посебно се огледа у постављању предмета истраживања. Предмет истраживања је веома значајан и указује на кандидаткињино дубоко познавање не само темеља уже научне области већ и познавање и праћење тенденција развоја и различитих правца истраживања.

Научни циљеви које је кандидаткиња поставила сведоче о њеној научној посвећености као и о свеобихватном приступу испитивању предмета истраживања. Друштвени циљеви пак указују на то да је кандидаткиња способна да своје научно делање стави у сврху друштвених потреба те да истраживање усмери у правцу остваривања важних друштвених резултата, како у границама Републике Србије, али и шире.

Приликом формулисања хипотеза кандидаткиња се руководила назорима уже научне дисциплине и јасно и прецизно их је изложила, а касније и употребила у истраживачком процесу. Сама структура истраживања и ове докторске дисертације одсликава тај истраживачки пут и указује на структурираност научног поступка и његов логични след. Наведена структура допринела је да се сложени концепти и различити налази истраживања представе на јасан начин, а читалац са њима упозна са разумевањем.

Кандидаткиња се определила да у истраживачком процесу користи адекватне методе што је утицало на научну заснованост и проверљивост добијених налаза. Научни

библиографски фонд који је кандидаткиња користила, и у квантитативном и у квалитативном смислу сведоче о темељности са којом је приступила истраживању, као и о веома завидном познавању материје предмета истраживања.

Овакав озбиљан и посвећен приступ научном истраживању изнедрио је релевантне резултате и пружио важан допринос разумевању предмета истраживања.

С обзиром на наведено, Комисија је сагласна да докторска дисертација „Јуриспруденција Суда правде Европске уније у области азила“ кандидаткиње Јање Симентић Поповић, представља самостални и оригинални научноистраживачки рад, те да су се стекли услови за њену јавну одбрану. Имајући то у виду, Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду да усвоји Извештај, да формира комисију за одбрану у истом саставу и да одобри јавну одбрану докторске дисертације.

У Београду, марта 2021. године

Комисија за преглед и оцену докторске дисертације:

проф. др Зоран Радивојевић, члан
Правни факултет, Универзитет у Нишу

доц. др Милош Хрњаз, члан
Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

проф. др Весна Кнежевић-Предић, ментор
Факултет политичких наука, Универзитет у Београду